

BAKİ ƏCNƏBİ FILMLƏRDƏ

Bir əsrdən çoxdur ki, köhnə Bakının təkrarolunmaz dar küçələri, miniatür heyətləri, qala divarları açıq səma altında möhtəşəm kinopavilyon rolunu oynayır.

Ekran əsərinin ərsəyə gəlməsində mühüm məqamlardan biri natura çəkilişləridir. Bu baxımdan ölkəmiz təbiəti, coğrafi şəraiti, tarixi-memariq abidələri ilə zəngin imkanlara malikdir. Müasir dövrdə Azərbaycanın bu sahədən gəlirinin, xüsusilə reklam filmləri üzrə prodüserlərin ölkəyə cəlb edilməsinin nə dərəcədə reallığını demək çətin olsa da, bir fakt dənilməzdir ki, paytaxt Bakı hər zaman filmlərin çəkiliş meydançası kimi məşhur olub. Əsrlərin tarixini özündə yaşadan şəhər onlarca filmə kinokameranın yaddaşına köçüb.

Bu günə kimi Azərbaycan və paytaxt Bakı ümumilikdə 110-dan artıq xarici filmə lentə alınıb. "Mosfilm", "Lenfilm", "Qruziyafilm", "Taciqfilm", "Riqaqfilm" və digər ölkələr öz filmlərinin bir hissəsini Bakıda və Azərbaycanın digər dilbər guşələrində tarixin yaddaşına köçürmüşdür. Digər tərəfdən onu da qeyd etmək istərdim ki, həmçinin azərbaycanlı aktyor və rejissor heyəti də zaman-zaman kinoda digər ölkələrlə bir araya gəlib. Bakı həmişə keçmiş sovet məkanının tanınmış kinorejissorlarını maraqlandıırıb. Bura onlar üçün sirli, nağılları bir ölkə təəssüratı yaradıb. Həm də koloritli məkanları turistik təəssürat bağışladığı üçün bura daha əlverişli çəkiliş meydançası olub.

"Amfibiya adamı" filmi

Təsadüfi deyildir ki, Leonid Qaydayın 1968-ci ildə lentə aldığı məşhur "Brilyant əl" filmində Bakı İstanbul, 1961-ci ilin sonlarında ekranlara çıxan "Amfibiya adamı" (filmin rejissorları Gennadi Kazanski və Vladimir Çebotaryov) filmində Buenos-Ayres, SSRİ-Fransa-İsveçrə-İspaniya birgə istehsalı olan və 1980-ci ildə lentə alınan "Tehran-43" filmində İranın paytaxtı kimi öz əksini tapır. Qeyd edək ki, "Tehran-43" filmi 1981-ci ildə SSRİ dövlət mükafatına layiq görülmüşdür.

Əgər ötən əsrdə bu cənub şəhərinə sovet rejissorları üz turdularsa, indi artıq dünyanın bir çox ölkələrindən həm dövlət sifarişinə əsasən "Azərbaycanfilm" kinostudiyası ilə birgə istehsal olunan filmlər, həm də özəl olaraq məkan çəkilişinə gələnlər az deyil. Onlardan bəziləri ilə tanış olaq. Xaricdən gəlmiş rejissorlar tərəfindən çəkilməyə də, öz milli kinomuz olan "Arşın mal alan". Bilirəm, deyəcəksiniz ki, milli filmdir, elə burada, öz vətənimizdə çəkilməli idi də... Bu filmin ən incə xüsusiyyəti ondadır ki, yeganə milli filmimizdir ki, sovetlər dövründə 136 xarici ölkədə göstərilib, 86 dilə dublyaj edilib; hətta Çin dilinə belə. 2015-ci ildə isə bu filmin yeni rəngli versiyası Hollivudda "Rikardo Montalbon" kinoteatrında nümayiş olundu.

Çətinliklə lentə alınan "Amfibiya adamı" filminin ssenarisi 10 il "Mosfilm"də ekranlaşdırılacağı günü gözlədi. Devیلənlərə görə, sualtı çəkilişlərin çətinliyinə görə hətta Hollivud da bu filmi işləmək istəməyib.

Rejissorlar Vladimir Çebotaryov və Gennadi Kazanski filmin liman şəhəri hissəsini məhz Bakıda reallaşdırdılar və Qız qalasının üzərinə "Phillips" loqotipinin vurulması bu şəhəri əsl turistik şəhərlərdən birinə bənzədir. Buenos-Ayresə gedə bilməyən çəkiliş qrupu üçün ona bənzəyən ikinci bir məkan İçərişəhərdən başqa hara ola bilərdi ki?.. Film o dövrdə kinoprokatda ən çox maliyyə gətirən siyahıya başçılıq edirdi.

Həmin dövrdə lentə alınan digər bir film bu gün də rusiyalı turistlərin ən çox

"Brilyant əl" filmi

ziyarət etdiyi məkan, "Brilyant əl"dəki "çyort poberi" (lanət şeytana) kəlməsi ilə dillər əzbəri olan İçərişəhərdəki məşhur küçədir. 1968-ci ildə Leonid Qayday iki həftə ərzində Azərbaycan paytaxtını İstanbula çevirməyi bacarmışdı. Bu gün də turizm marşrutunda ən çox ekskursiya edilən küçə məhz həmin ərazidir.

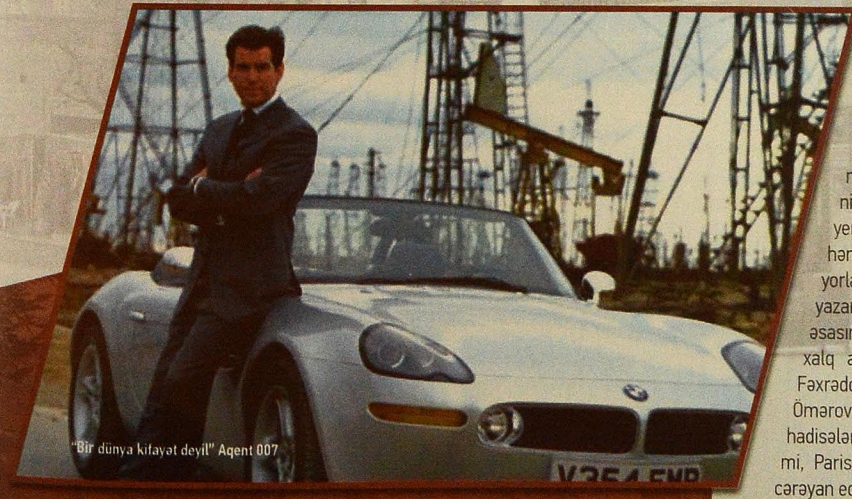
1972-ci ildə litvalı kino xadimi Vitautas Jalakyavičius tərəfindən lentə alınan "Azadlıq" şirin sözdür" filmi də rejissorun taxayyüllü ilə məhz Azərbaycanda lentə alındı. Onun fikrinə görə, buranın adamları Latin Amerikası insanlarına çox bənzəyirlər və həmin səbəbdən də filmi Sumqayıtda lentə aldı. Burada Xəzər dənizinin sahilində ekran əsərinin siyasi-detektiv hissələri çəkildi. Filmin çəkilişində beynəlmiləl kino heyəti iştirak edirdi. Film bir çox

mötəbər kinofestivallarda mükafatlar qazandı.

Bəli, zaman ötdü, vaxt dolandı və bir gün Hollivudda da Azərbaycanda film çəkmək arzulu rejissor tapıldı. Həmin sənətçi 1999-cu ildə "Bir dünya kifayət deyil" (И целого мира мало) filmi lentə alan Maykl Epted idi. Bu dəfə "Agent 007" – Ceyms Bonda həsr edilən filmin bir hissəsi Bakıda çəkildi və baş rolda Pirs Brosnan rol aldı. Bibiheybətə neft buruqları ərazisində çəkilən film maraqla qarşılandı.

Yaxın 2000-ci ili, yəqin ki, xatırlayırsınız. Rusiya və sovet kinosunun ən sevilen simalarından biri Aleksandr Abdulov doğma Bakımızda "Bremen musiqiçiləri" filmi lentə aldı. Hamımıza bəllidir ki, tanınmış aktyor və rejissor Bakını çox sevirdi və bu sevgi çəkiliş prosesinin paytaxtımızda baş tutmasına səbəb oldu.

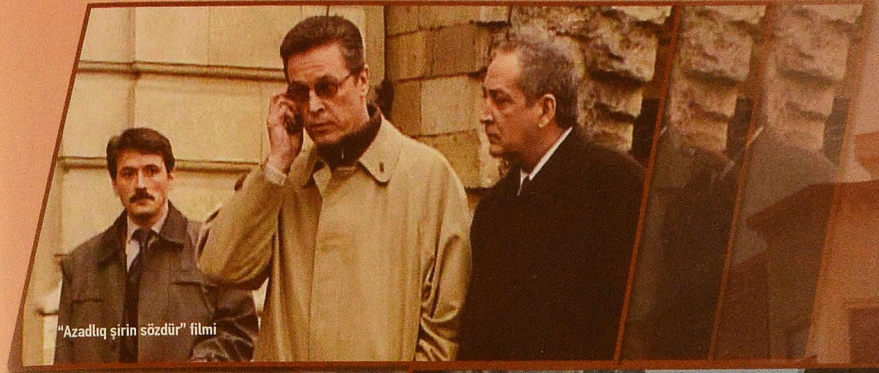
Çingiz Abdullayevin məşhur Dronqosunu kim tanıyır ki?.. Rejissor Zinovi Royzmanın 13 seriyalı filmi Bakıda çəkilməsi öz yerində, bu ekran əsərində həm də azərbaycanlı aktyorlar rol aldı. Azərbaycanlı yazarın romanının motivləri əsasında çəkilən filmə xalq artisti Rasim Balayev, Fəxrəddin Manafov, Həmidə Ömerova çəkildilər. Filmdəki hadisələr Moskva, Bakı, Batumi, Paris, London şəhərlərində çərayən edir.

"Bir dünya kifayət deyil" Agent 007

"Brilyant al" filmi

"Azadlıq şirin sözdür" filmi

"Amfibiya adam" filmi

Azərbaycan kinosu tarixində bir çox görkəmli sənətkarlarımız – Hüseynağa Sadıqov, Səməndər Rzayev, Rəsim Balayev, Fəxrəddin Mənafov və digərləri sovet respublikaları, Çexiya, Polşa kinematografçılarının istehsal etdiyi filmlərə dəvət almış və yaratdıqları yaddaqalan obrazlar sevilərək bu günədək baxımlılığını qorumuşdur...

Birgə əməkdaşlıq

Cəfər Cəbbarlı adına "Azərbaycanfilm" kinostudiyası Türkiyə, Rusiya, Belarus, Fransa, Almaniya ilə əməkdaşlıq edir. Beynəlxalq festivallar üçün çap olunan film kataloqlarını dünyanın aparıcı kino şirkətləri hazırlayır. Azərbaycanda film çəkmək istəyində olan onlarca ölkə bu quruma müraciət edir. Sevinc və qürur hissi ilə deyə bilərik ki, "Azərbaycanfilm" son illərdə 70-dən çox festivalda iştirak edib, filmlərimiz 58-dən artıq ölkədə nümayiş olunub. Kinostudiya Azərbaycanda yeganə mədəniyyət müəssisəsidir ki, dünyanın aparıcı mədəniyyət mərkəzlərinin kataloquna adı düşüb və ölkəmizi ən böyük kino qurumlarında təmsil edir. Eyni zamanda kinostudiyanın istehsalı olan filmlər xarici kino şirkətlərinin diqqətini cəlb etməyə başlayıb. İsveçrənin "Triqon-Film", Malayziyanın "Astra" şirkəti ilə əldə olunan razılaşmalar əsasında 20-dək ölkənin yerli kinoteatrlarında və televiziya kanallarında filmlərimizin yayımı həyata keçirilir. Bundan başqa, kino məhsullarımız haqqında "Variety", "Hollywood reporter" kimi bir nömrəli dərgilərdə peşakar yazılar yer alıb. Bir çox ölkələr – Gürcüstan, Almaniya, Polşa, Rusiya, Türkiyə ilə müştərak filmlərimiz arsağa gəlir. Bütün bunlar Azərbaycan kinosunun inkişafına xidmət edən amillərdir. ♦

Lalə Azəri,
İlham Fətəliyev

"Tehran-43" filmi